

**Министерство образования и науки Украины
Национальная академия педагогических наук Украины
Ассоциация университетов Украины
Одесская областная государственная администрация
Одесский городской совет
Одесский областной институт усовершенствования учителей
Образовательно-культурный центр «Институт Конфуция»**

**ЮЖНОУКРАИНСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ К. Д. УШИНСКОГО**

МАТЕРИАЛЫ

III МЕЖДУНАРОДНОГО КОНГРЕССА

**«ГЛОБАЛЬНЫЕ ВЫЗОВЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ В УНИВЕРСИТЕТСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ»**

18-21 мая 2017 года

Место проведения:

**Южноукраинский национальный педагогический университет
имени К. Д. Ушинского
(г. Одесса, ул. Старопортофранковская, 26)**

**Одесса
2017**

ПЕДАГОГ І МОЛОДШИЙ ШКОЛЯР ЯК СУБ'ЄКТИ ГУМАНІСТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Кічук Н. В.

Ізмаїльський державний гуманітарний університет, Україна

Відповідно до глобальних викликів третього тисячоліття та потреб українського соціуму не лише не втрачається значущість гуманістичних цінностей, а й посилюється. За сучасних умов вироблення концепції загальноосвітньої школи України найбільший інтерес становлять ті ідеї вдосконалення сталої системи освіти, які пов'язані із гуманістичною спрямованістю – найвиразнішою ознакою мети нової школи[1]. При цьому євроінтеграційний вектор лише окреслює полісуб'єктну сутність освітнього процесу: «Нові стандарти будуть ґрунтуватися на «рекомендаціях Європейського парламенту та Ради Європи» щодо формування ключових компетентностей ціложиттєвої освіти, водночас, не обмежуватися ними»[1]. Дійсно, як зауважують науковці (зокрема, О.В. Сухомлинська), саме гуманізм є споконвічною «ідеєю виживання і гідного існування «людини». Отож, гуманізм як цінність і, водночас, як домінанта діяльності нині набуває особливої гостроти. Йдеться, як зауважують дослідники (зокрема Т.І. Поніманська), як про поглиблення гуманістичних характеристик нового педагогічного мислення і поведінки вчителя, так і про виховання гуманістичної спрямованості вихованця. А це вимагає відходу від навчально-дисциплінарної моделі взаємодії педагога з вихованцем на користь гуманістичної. Якщо ж йдеться про початкову ланку освіти, то означене віднайшло своє всебічне підтвердження у широко визнаному і у сучасному світі гуманізмі В.О. Сухомлинського, його практико-орієнтовній діяльності, що, по суті, зіткана гуманістичними відносинами у навчально-виховному процесі; творча реалізація гуманістичного виховання В.О. Сухомлинського і нині дозволяє практикам досягати педагогічного ефектусуб'єкт-суб'єктної взаємодії [2].

Вивчення і узагальнення наукового фонду з проблематики гуманістичної взаємодії у підсистемах «педагог – вихованець молодшого школяра», матеріалів дискусії в українському соціумі щодо проекту Концепції середньої загальноосвітньої школи України «Нова школа. Простір освітніх можливостей» та змістового наповнення виданою вперше за історію незалежності України за бюджетні кошти книга серії «Шкільна бібліотека» – хрестоматія сучасної дитячої літератури (I–IV класи), дозволяють припустити наступне: доцільно в якості домінанти гуманістичної взаємодії педагога і вихованця вважати ідею само створення особистості.

У нашому розумінні гуманістична перспектива, як каталізатор успішності перетворень в освіті, лежить у площині сукупності тих смислових установок, які спрямовані на себе як суб'єкта діяльності, тобто самостворення особистості. Означене доцільно розуміти в контексті гуманістичної психології (А. Маслоу, К. Роджерс та ін.), яка пояснює близькі до означеного психолого-педагогічні явища, саме: самопізнання, саморозвиток, самореалізація тощо. Чи не найтіснішим нам видається зв'язок понять «самостворення» і «саморозвиток», якщо тлумачити останнє як «внутрішнє стимулювання активності» (І. Харламов), як здатність перетворювати життєдіяльність у практичну площину (Є. Ісаєв, В. Слободчиков), як метод самозабезпечення та саморозгортання (Л. Кулікова). Отож, намагаючись забезпечити реалізацію ресурсів саме гуманістичних цінностей у процесі вибудовування взаємодії як її суб'єктів у процесі різнопланової творчої діяльності, і педагог, і вихованець мають докладати зусиль для самостворення. Відтак, на основному етапі професійної підготовки (зокрема вчителя школи першого ступеня) – у вищому навчальному закладі – принципово важливо створити необхідні і достатні умови для самостворення студента як майбутнього фахівця.

Накопичений нами досвід у вищеокресленому плані засвідчує про конструктивність занурення студентів у проектну діяльність. При цьому йдеться не лише про цінність участі студентів у міждержавних проектах (наприклад, німецько-польсько-українському проекті «Наші діти»; «Східне партнерство у педагогічних інноваціях в інклюзивній освіті»(INOVEST) тощо). Конструктивність означеної інтерактивної технології ми вбачаємо в її сутності, яка полягає, (за влучним висловом одного з її засновників Ганса Фріца) – «взаємодіючої педагогіки». Досвід педагогічно доцільного занурення студентів у проектну діяльність доводить, що найбільш суттєвим є критеріальний підхід до оцінювання презентації та захисту майбутніми фахівцями розробленого проекту. Творчі освітяни (В. Городецька, В. Желінська, К. Мелашенко, С. Налужний, Ю. Немченко) виробили систему, що включає такі критерії та їх показники: 1) портфоліо (методичний паспорт проекту, розділ відповідної документації, де представлено стислий опис порушеної проблеми та обґрунтування актуальності, новизни, практичної значущості через відповідні відеоматеріали, анкетування, матеріали ЗМІ тощо); 2) сценарій презентації (відповідність форми змісту, а також порушений у проекті проблематиці; оригінальність; естетична досконалість тощо); 3) продукт проекту (інформаційна та фахово-практична цінність, якість оформлення, доступність для розуміння тощо); 4) опис проекту (фундаментальність джерельної бази, розкриття суті проекту та

його структури, висвітлення у презентації актуальності та наукової обґрунтованості проекту, дотримання норм мови, стилю, дизайну тощо); 5) презентація (чіткість і доступність, глибина й широта ерудованості у проблематиці, змістовність відповідей на запитання, уміння зацікавити аудиторію, доцільність використаних технічних засобів тощо).

До вищезазначеного додамо, що важко переоцінити занурення студентів у проектну діяльність ще й за параметрами концептуальної моделі «педагог-універсал», розробником якої є С.І. Якіменко [3, с. 567]. Ця авторська модель може слугувати для майбутнього вчителя початкових класів своєрідним «узагальнюючим взірцем» результативності самостворення, бо їй притаманні такі аспекти: перший – орієнтований на високий рівень оволодіння студента соціопсихологічною культурою, другий – сформованість педагогічної культури, третій – на пріоритетні загальнолюдські цінностей.

Отже, здатність педагога до гуманістичної взаємодії із молодшими школярами – особистісно-професійна якість, яка лежить у площині самостворення себе як майбутнього педагога, на якого чекають вихованці, початкова школа, сучасний український соціум. Найбільш результативним засобом у вище окресленому ракурсі, як переконає досвід, варто розцінювати проектну діяльність студентів.

Література

1. Концепція 12-річної загальноосвітньої школи [Ел. ресурс] – С. 1–4. Режим доступу:<http://www.puddruchniki.com:12..zagalnoosvitnoyishkolivityag>–назва з екрана.
2. Третяк О. Людина – найвища цінність // Учитель початкової школи. – 2015. – № 10. – С. 7–10.
3. Якіменко С.І. Формування світогляду у старших дошкільників та молодших школярів в освітньо-інтегрованому середовищі: теорія і практика: монографія. – К: Вид. Дім «Слово», 2017. – 640 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Ковальчук В. Ю.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Україна

Проблема підготовки майбутніх учителів до використання особистісно-орієнтованої технології навчання у початковій школі є надзвичайно актуальною, оскільки відсутні цілісні дослідження науковців у цьому плані. Сьогодні у всій системі освіти України йде реформування її змісту, форм і методів навчання, починаючи з початкової школи, а відтак – відбувається процес переорієнтації на людину, на дитину, на учня. Із цього приводу визначний педагог-гуманіст В.О. Сухомлинський передбачав, що головною ознакою ХХ – ХХІ століття стане людиноцентризм. «Світ вступає в століття людини. Більше, ніж будь-коли ми зобов'язані думати зараз про те, що ми вкладаємо в душу людини» [5].

Сучасний провідний дидакт загальноосвітніх шкіл України, академік О.Я. Савченко вважає, що не предметцентризм, а дитиноцентризм має бути стрижнем навчання і виховання в початковій школі [4].

Проблему підготовки студентів до здійснення технології особистісно-орієнтованого навчання в початковій школі ми розглядаємо в теоретичному та практичному аспектах. З метою оволодіння студентами теоретичними знаннями ми пропонуємо під час читання лекцій з педагогічних дисциплін зосередити увагу на визначенні поняття «особистісно-орієнтоване навчання» та розкритті його сутності.

О.Я. Савченко подає таке визначення цього поняття: «Особистісно-зорієнтоване навчання – організація навчання на засадах дитиноцентризму й гуманізму, що виявляється у визнанні самоцінності дитини, глибокої поваги до її особистості, урахування особливостей індивідуального розвитку» [4, с. 493]. Авторка розкриває важливість особистісно-орієнтованого навчання, яке включає гуманні стосунки на будь-якому уроці та поза ним, утвердження людської гідності кожного учня [4, с. 145].

І.Д. Бех розглядає поняття: «особистісно-зорієнтоване виховання», як-от: «це утвердження людини як найвищої цінності, навколо якої ґрунтуються всі інші суспільні пріоритети» [1].

До висвітлення цих категорій зверталися такі вчені, як В.О. Сухомлинський, Я.Ф. Чепіга, С.І. Подмазін та інші.

Використання технології особистісно-орієнтованого навчання забезпечує створення нових механізмів процесу навчання і виховання, починаючи з початкової школи. Він ґрунтується на принципах самостійності особистості, глибокої поваги до неї, врахування її індивідуальності. Цей